

COMMUNITY BUILDER MAITE MALLENTJER AAN HET WOORD:

'Community building draait om wederzijdse sociale verbondenheid'

Auteur?

Functie?

Maite Mallentjer is niet alleen lector levenslooppsychologie en ouderen aan de AP Hogeschool. Zij is dankzij haar rol als community builder bij WZC Huis Sint-Jozef ook expert in community building. We gingen met haar in gesprek over de ervaringen die ze hier de afgelopen twee jaar opdeed.

Ik kwam in contact met de ouderenzorg tijdens mijn studentenwerk, zo'n 25 jaar geleden. Er is veel veranderd, maar in die tijd was de toestand in de sector – toen noemden we dat nog geriatrie – echt schrijnend. Ik was echt helemaal ondersteboven van wat ik daar toen zag, zozeer zelfs dat ik mijn opleidingsplannen overhoop heb gehaald', blikt Maite terug. Enkele jaren later maakte Maite een zijsprong naar de bijzondere jeugdzorg. 'Daar heb ik diverse orthopedagogische kaders leren kennen. De bijzondere jeugdzorg was toen al bezig met empowerment en burgerschapsdenken. Zij waren echte pioniers waarvan ik veel heb geleerd.' Van daaruit trok ze naar de hogeschool, die enkele jaren later besliste om echt in te zetten op de doelgroep ouderen. 'Die

beslissing kwam er op vraag van de sector zelf. Er stonden heel wat veranderingen op stapel en er was een duidelijke ambitie om een transformatie te maken van pure zorg naar wonen en leven. Onze expertise rond het creëren van een optimaal woon- en leefklimaat en kwaliteit van leven was daarbij erg gewenst. Ik ben gestart met het uitwerken van die afstudeerrichting, waar ook praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek bij hoorde. We zijn orthopedagogische kaders echt gaan vertalen naar de specifieke sector van de woonzorgcentra. Uit dat onderzoek is het sense of home model gekomen.' Dat model wordt nog altijd in de hogeschool gebruikt, maar daarnaast startte Maite ook haar eigen zaak, Sproud. Met Sproud brengt ze expertise over wonen en leven naar de woonzorgcentra.

SENSE OF HOME

Volgens het sense of home-model oefenen drie dimensies invloed uit op het thuisgevoel, en dus ook op de kwaliteit van leven van bewoners in het woonzorgcentrum. Het gaat om het behoud van autonomie (attachment to place), het ervaren van verbondenheid in het WZC (attachment to space) en deel kunnen blijven uitmaken van de samenleving (attachment beyond the institution).

Tijdens de pandemie werd de volgende stap in het proces gezet. 'Over ons onderzoek en het model sense of home had ik al een volledig boek geschreven.

"Vaak gebeurt de ondersteuning op een professionele manier, maar minder van mens tot mens. Uit al ons onderzoek blijkt dat net dat als een groot tekort aanvoelt."

Tijdens de lockdowns kwam er echter tijd vrij en schreef ik een nieuwe hoofdstuk. Ditmaal over community building. Hoe doe je dat in een buurt? Hoe doe je dat rond een persoon in onze samenleving die ondersteuning nodig heeft? Hoe kun je daarrond een netwerk bouwen? Dat zijn slechts enkele vragen die ik heb proberen beantwoorden. We bekijken een WZC dan niet als een instituut, maar als een normale manier van samenleven. Alsof het een normale, diverse buurt is. Ook daar heb je jonge mensen die gaan werken, oudere mensen, mensen met verschillende achtergronden ... Ook in een normale buurt zul je zien dat er veel isolement is en dat mensen elkaar niet altijd voldoende ondersteunen. Vaak gebeurt het wel op een professionele manier, maar minder van mens tot mens. Uit al ons onderzoek

blijkt dat net dat als een groot tekort aanvoelt.' Na het schrijven van het hoofdstuk over community building, had Maite ook ongelofelijk veel zin om er zelf mee aan de slag te gaan. 'Ik besloot een jaar verlof te nemen aan de hogeschool en een partner te zoeken in het werkveld. Dat werd Huis Sint-Jozef in Berchem.'

3 V'S: VERTROUWEN, VERSTERKEN EN VERBINDEN

'De theorie was natuurlijk iets dat me richting gaf, maar de praktijk is tegelijk ook heel andere koek', lacht Maite. 'Het is immers geen theorie die heel strikte richtlijnen geeft, maar net een theorie die zegt: ga relaties aan, ga op zoek naar wat mensen kunnen en zoek uit wat mensen

nog graag willen doen. In grote lijnen zijn er de 3 V's: vertrouwen, versterken en verbinden. De eerste stap is het vertrouwen opbouwen in zichzelf, in mij, maar ook in de wereld. De volgende stap is het stukje empowerment en in de laatste stap gaan we verbindingen maken. Verbindingen tussen mensen, maar ook verbindingen met of tussen organisaties. Die stappen zet je niet in enkele dagen, het is een heel proces. Belangrijk is dan dat je een klankbordgroep hebt, ik noemde dat de 'kritische vrienden', die helpen om te vertragen. Zij kunnen de impuls geven om te vertragen, te zorgen dat je niet meteen alles tegelijk begint te doen en vooral dat je niet zelf begint te sturen', klinkt het eerlijk. 'Een dergelijk traject vereist een heel andere mindset dan wanneer je als expert aanwezig bent.' Wat community building dan juist is?

"Vergis je niet: mensen hebben schrik om hulp te vragen, maar nog meer om hulp te geven."

'Heel letterlijk gaat het over het creëren van een gemeenschap. Een gemeenschap die open is, waar iedereen zich welkom voelt en een gemeenschap die zelf zijn richting bepaalt. Ik geloof bij een gemeenschap in basisdemocratie. Iedereen is nog van tel en mensen kunnen ontvangen, maar kunnen net zo goed ook geven. Community building draait om wederzijdse sociale verbondenheid.'

Heel wat ideeën, methodieken en theorieën vertrekken vanuit het idee van buurten. 'Uiteraard kunnen we het WZC bekijken als een buurt, maar het is natuurlijk iets helemaal anders dan een doorsnee woonbuurt. Als je niet meer kunt onthouden wat afgesproken is, heb je iemand nodig die je daaraan herinnert. Als je in een rolstoel zit die je zelf niet vooruit krijgt, heb je iemand nodig om je ergens heen te brengen.

In een WZC krijg je te maken met heel wat mensen die voor diverse zaken van iemand afhankelijk zijn. Om een volwaardig lid van de community te zijn, hebben ze voor sommige zaken of voor alles ondersteuning nodig. Net daarom is het zo belangrijk om op zoek te gaan naar wat zij ook kunnen geven, naar wat zij te bieden hebben aan de community. Je zit in een institutionele context die hiërarchisch is, met medisch zorgpersoneel dat is opgeleid om expert te zijn. In het verhaal van community building ga je naar het omgekeerde, waardoor je in een spanningsveld terecht kunt komen. Ook voor mij was het niet altijd even gemakkelijk. Soms wil je automatisch zaken overnemen, maar dat is net niet de bedoeling. Het hele proces lang was dat een echte valkuil. Ik heb wel altijd geprobeerd om daar goed over te reflecteren en aan te werken.'

OP ZOEK NAAR IEDERS ASSETS

Om alles op het juiste spoor te krijgen, werd er gewerkt met de ABCD-methode. 'Een eerste stap in die theorie is op zoek gaan naar de assets of de kwaliteiten van de verschillende individuen in de community. Dat kunnen interesses zijn, talenten, kennis ... In plaats van te bevragen wat de problemen of ergernissen zijn, ga je op zoek naar die assets. Dat geeft meteen een heel andere energie. Eens je dat in kaart hebt gebracht, kun je mensen matchen. Zo kan de ene computerles geven en de andere uitleg geven over zijn of haar grote passie. Je brengt de mensen samen en zet hen zo op weg. Want vergis je niet: mensen hebben schrik om hulp te vragen, maar nog meer om hulp te geven.'

ABCD-METHODE?

John McKnight ontwikkelde de ABCD-methode. Deze methode vertrekt vanuit de aanwezige capaciteiten van de bewoners. Asset Based Community Development is gericht op het installeren van langdurig engagement dat bijdraagt tot betekenisvol leven voor de hele gemeenschap.

Community building beperkt zich niet tot de bewoners van een WZC en de werknemers. 'Ook de vrijwilligers, families en buurtbewoners moeten betrokken worden. De jongere burens waren via sociale media redelijk makkelijk te bereiken', blikt Maite terug. 'De 75-plussers veel minder. Daar moet meer ingezet worden

op de persoonlijke relatie. Hen persoonlijk aanspreken bij het flyeren en werken met sleutelfiguren die op hun beurt weer andere mensen meebrengen. Ik ben intussen overeengekomen met Huis Sint-Jozef dat ik er nog een jaar bij zal doen. Tijdens dat jaar wil ik vooral werken aan de contacten in de buurt, aan het nog meer betrekken van ouderen met dementie en zorgmedewerkers en aan wat al loopt ook duurzaam te maken.' ■

Meer weten? Schrijf je dan in voor de studiedag 'Iedereen Mee? Een jaar community building in Huis Sint-Jozef' op 27 oktober.
Meer info: [website?](#)